

**[Přírodní a sociální situovanost lidského mláděte]**

**Ladislav Hejdánek**

This is a part of the original document:

[\[Příležitostné poznámky, 1981\]](#)

jedná se o část původního dokumentu:

[\[Příležitostné poznámky, 1981\]](#)

- ◆ myšlenkový deník – záznam, česky, vznik: 6. 12. 1981
- ◆ philosophical diary – record, Czech, origin: 6. 12. 1981

## [Přírodní a sociální situovanost lidského mláděte]

Lidské mládě se rodí do určité situace, která má (pro ně) daný charakter, a to na rozličných úrovních. Především to je situovanost přírodní, která pochopitelně koresponduje s biologickou povahou mláděte samotného: mládě má docela určité potřeby a nároky na vzduch, který dýchá, na vodu, event. mléko, jež pije, na potravu, kterou pak postupně přijímá, na teplo, jistou míru klidu a jistou míru stimulujících podnětů atd. atd. To už představuje přechod k situovanosti sociální, neboť většinu potřeb a nároků mu nemůže pokrýt jeho přírodní okolí, resp. ve většině případů v jeho přírodním okolí pronikavě a přímo konstitutivně intervenuje okolí sociální. Porod bez jakékoliv asistence je sice možný, ale značně riskantní. Instinkty matky jsou povážlivě oslabeny a jsou nespolehlivé; nepoučená matka neví, co má s nemluvnětem dělat, a dítě by bez sociálních intervencí dlouho nepřežilo. Přírodní složka mateřské funkce je brzy mocně převládána složkou sociální: vznik a vývoj lidského zárodku a pak mláděte *in vitro* je snad možný a lze si jej alespoň představit, ale vývoj tohoto mláděte v člověka *in vitro* je nemyslitelný a nemožný. A jako je pro lidské mládě jeho přírodní prostředí dáno, je pro ně dáno i jeho prostředí sociální.

I když uvedené dvě roviny situovanosti představují pro lidské mládě „danost“, je mládě daleko toho, brát tuto „danost“ jen „na vědomí“. Nicméně i když je jistá míra aktivity ze strany mláděte potřebná a vítaná, představuje přece jenom minimální příspěvek k výslednému efektu. Při krmení musí dítě ovšem aktivně polykat, ale v zásadě bychom se mohli obejít i bez toho; dítě musí samo aktivně dýchat, ale nějaký čas můžeme „dýchat“ i za ně (umělé dýchání). Na rozdíl od toho dochází k pronikavé změně povahy vztahu dítěte k okolí tam, kde sociální kontakty míří k uvedení dítěte do vskutku lidského světa. To je totiž možné jen tak, že nemluvně vstoupí do světa řeči, že se stane obyvatelem světa řeči. Teprve skrze slovo, skrze řeč je lidskému dítěti otevřen přístup do vskutku lidského světa. A v tomto vskutku lidském světě, umožněném a založeném světem řeči, není a nemůže být lidské mládě žádným způsobem původně (tj. již svým biologickým zrozením) situováno, nýbrž musí do něho na jisté úrovni svého rozvoje vstoupit, což předpokládá, že jej přijme, což zase dále předpokládá, že se mu otevře. Základním a původním, primárním předpokladem jako otevřenosti dítěte vůči lidskému světu je to, že tu ten lidský svět především jest a dále že je dítěti nakloněn, že se sám vůči němu otevírá, že dítě přijímá, že k němu přichází a že se k němu sklání, že se nad ním a kolem něho klene (a tím jej chrání, ochraňuje, prokazuje mu svou péčí), že je oslovuje a že k němu promlouvá.

Písek, 6. 12. 81

### 811206